

Голові разової спеціалізованої вченої
ради PhD 16133
Київського національного
університету технологій та дизайну
д.е.н., доценту Бондаренко С.М.

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора економічних наук, професора,
завідувача кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної

Полтавського державного аграрного університету

Воронько-Невідничої Тетяни Вікторівни

на дисертаційну роботу Олефіренка Костянтина Сергійовича на тему
«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СТІЙКИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи. Актуальність теми дослідження зумовлена об'єктивною необхідністю формування якісно нових підходів до стратегічного управління розвитком промислових підприємств в умовах війни та післявоєнного відновлення економіки України. Сучасний етап функціонування національної промисловості характеризується безпрецедентним рівнем викликів, спричинених повномасштабною війною, наслідком якої стали значні втрати виробничого потенціалу, фізичне знищення або пошкодження основних фондів, руйнування транспортної, енергетичної та логістичної інфраструктури, дестабілізація внутрішніх і зовнішніх ринків збуту, а також поглиблення інвестиційних, кадрових і ресурсних обмежень. У таких умовах традиційні підходи до стратегічного управління, сформовані для відносно стабільного середовища функціонування, виявляються недостатньо ефективними, що актуалізує потребу в їх концептуальному переосмисленні та адаптації до нових реалій економічного розвитку.

Особливість сучасної ситуації полягає в тому, що післявоєнне відновлення промислових підприємств не може обмежуватися лише відновленням втрачених виробничих потужностей або поверненням до довоєнних параметрів діяльності. Натомість воно має передбачати глибоку структурну модернізацію підприємств, орієнтовану на підвищення їх стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі. Йдеться про необхідність переходу до таких моделей стратегічного управління, які поєднують економічну результативність із соціальною відповідальністю, екологічною безпекою та інноваційною орієнтацією. Саме тому особливого значення набуває дослідження стратегічного управління стійким розвитком як інтегрованої управлінської концепції, здатної забезпечити не лише виживання підприємств у кризових умовах, а й їх подальше відновлення та розвиток на нових якісних засадах.

Додаткової актуальності темі надає той факт, що війна суттєво трансформувала умови господарювання промислових підприємств. Значна частина суб'єктів господарювання була змушена здійснювати релокацію, змінювати виробничу спеціалізацію, адаптувати канали постачання й збуту, переорієнтовуватися на нові ринки або шукати альтернативні джерела фінансування. Одночасно загострилися проблеми кадрового дефіциту, втрати кваліфікованого персоналу, порушення безперервності виробничих процесів та зростання ризиків, пов'язаних із енергетичною нестабільністю, інфляційними процесами та загальною макроекономічною невизначеністю. За таких обставин стратегічне управління повинно набувати більш гнучкого, ризик-орієнтованого та проактивного характеру, а дослідження механізмів його реалізації стає вкрай важливим для наукового обґрунтування ефективних управлінських рішень.

Важливо також враховувати, що в умовах повоєнної відбудови промисловість розглядається не лише як сектор економіки, а як один із ключових драйверів загального економічного зростання, технологічного оновлення держави, зміцнення її експортного потенціалу та забезпечення зайнятості населення. Відповідно, від ефективності стратегічного управління розвитком промислових підприємств значною мірою залежатимуть темпи та якість відновлення національної економіки загалом. Саме тому проблема забезпечення стійкого розвитку підприємств виходить за межі мікроекономічного рівня та набуває вагомого макроекономічного й суспільного значення.

Наукова актуальність обраної теми посилюється тим, що післявоєнний етап розвитку вимагає від підприємств не тільки фізичного відновлення, а й упровадження сучасних підходів до управління, заснованих на принципах інноваційності, цифровізації, енергоефективності та екологічної трансформації. У цьому контексті особливої значущості набуває інтеграція принципів сталого розвитку в систему стратегічного управління підприємством. Це означає, що стратегія розвитку має враховувати не лише показники економічної результативності, а й параметри екологічного впливу, соціальної стабільності, збереження людського капіталу, корпоративної відповідальності та здатності підприємства функціонувати в умовах довготривалої нестабільності. Такий підхід відповідає сучасним міжнародним тенденціям управління бізнесом і водночас створює підґрунтя для формування нової моделі промислового розвитку України. Саме на вирішення цього кола взаємопов'язаних наукових і прикладних завдань спрямована дисертаційна робота К.С. Олефіренка, метою якої є розвиток методів стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості в умовах післявоєнного відновлення.

Таким чином, тема дисертаційної роботи К.С. Олефіренка є актуальною як у науковому, так і в практичному аспектах, відповідає сучасним тенденціям розвитку методів стратегічного управління та об'єктивним потребам розвитку промислових підприємств України. Її дослідження має важливе значення для формування науково обґрунтованих підходів до адаптації методів та інструментів стратегічного управління до умов війни та завдань післявоєнного відновлення, а також збереження конкурентоспроможності промислових підприємств на вітчизняних та зарубіжних ринках.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу К.С. Олефіренка виконано в межах науково-дослідної діяльності Київського національного університету технологій та дизайну, зокрема в рамках науково-дослідної теми кафедри менеджменту «Сучасні практики управління корпоративною відповідальністю та сталий розвиток бізнесу в умовах глобалізації та цифровізації» (№ ДР 0122U001239), в рамках якої дисертантом визначено етапи імплементації концепції сталого розвитку в практику українських підприємств; теми «Поведінкові аспекти прийняття рішень в менеджменті бізнес-структур» (№ ДР 0123U101337), в якій дисертантом обґрунтовано умови формування ефективних рішень щодо стратегічного розвитку підприємств; а також теми «Стратегічне управління інноваційним потенціалом: інструменти та методи для підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур» (№ ДР 0125U001888) – дисертантом запропоновано організаційно методичний інструментарій формування стратегії стійкого розвитку підприємств промисловості у період повоєнного відновлення.

Аналіз дисертаційної роботи К.С. Олефіренка свідчить, що тематика дослідження безпосередньо кореспондує із зазначеним науковим напрямом, оскільки спрямована на поглиблення теоретико-методичних положень стратегічного управління, формування методів та інструментів імплементації принципів сталого розвитку в практику промислових підприємств. Наукові положення є обґрунтованими та становлять вагомий внесок у розвиток теорії та практики менеджменту.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації та їх достовірність.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі К.С. Олефіренка, характеризуються належним ступенем обґрунтованості та достовірності, що забезпечується послідовністю авторської логіки дослідження, відповідністю застосованого методичного інструментарію поставленим завданням, достатньою доказовою базою та опрацюванням значного масиву наукових та інформаційно-аналітичних джерел, а також апробацією запропонованих розробок на матеріалах промислових підприємств.

Обґрунтованість теоретичних положень дисертації базується на системному дослідженні еволюції теорій стратегічного управління стійким розвитком та обґрунтуванні концепції його розвитку адаптаційного типу відповідно до умов воєнного часу, узагальненні наукових підходів до виокремлення складових сталого розвитку на рівні підприємства. Автором здійснено комплексне дослідження теоретичних засад стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості, що ґрунтується на критичному аналізі сучасних теорій сучасного менеджменту та теорій розвитку організації.

Достовірність отриманих результатів забезпечується використанням сучасної методології наукового дослідження, яка передбачає застосування системного, процесного, стратегічного, структурно-функціонального, порівняльного та комплексного підходів. Для досягнення поставленої мети автором використано широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів

дослідження, зокрема методи структурно-декомпозиційного аналізу, стратегічного аналізу, економіко-статистичного аналізу, експертного оцінювання, моніторингу, графічної інтерпретації результатів, узагальнення та моделювання.

Позитивної оцінки заслуговує комплексність науково-дослідного підходу, реалізованого у дисертаційній роботі. Теоретичні положення та наукові узагальнення не обмежуються концептуальним обґрунтуванням проблематики, а послідовно розвиваються в аналітичних дослідженнях і методичних розробках. Зокрема, автором здійснено стратегічний аналіз сучасного стану промисловості України та умов функціонування промислових підприємств у період воєнних дій, проведено діагностування практик стратегічного управління стійким розвитком підприємств, досліджено ключові чинники їх адаптивності, стійкості та конкурентоспроможності в умовах воєнних викликів і післявоєнного відновлення. Важливим здобутком роботи є розроблення концепції стратегічного управління стійким розвитком підприємств адаптаційного призначення, організаційно-методичного інструментарію формування стратегій стійкого розвитку та науково-методичного підходу до формування комплексу механізмів стратегічного управління в контексті реалізації завдань післявоєнного відновлення. Така логіка побудови дисертаційного дослідження забезпечує органічний взаємозв'язок між його теоретичною, аналітичною та прикладною складовими, що свідчить про високий рівень обґрунтованості отриманих наукових результатів.

Теоретичні положення дисертації підтверджуються ґрунтовним опрацюванням сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, міжнародних нормативних документів, статистичних матеріалів, аналітичних звітів міжнародних організацій, офіційних даних державних органів влади та результатів власних досліджень автора.

Практична спрямованість дисертації підтверджується проведенням стратегічним аналізом розвитку промисловості України, оцінюванням сучасних практик стратегічного управління підприємствами в умовах війни та розробленням концепції стратегічного управління стійким розвитком підприємств адаптаційного призначення, організаційно-методичного інструментарію формування стратегій стійкого розвитку та науково-методичного підходу до формування комплексу механізмів стратегічного управління в контексті післявоєнного відновлення. Вагомим аргументом на користь достовірності отриманих результатів є використання автором кількісного інструментарію оцінювання рівня стійкості підприємств.

Достатньо аргументованими є положення дисертації щодо методики розроблення та реалізації стратегії стійкого розвитку підприємства, в рамках якої запропоновано етапи формування стратегії стійкого розвитку, виокремлено основні елементи дослідження та систематизовано методи, які використовуються на кожному етапі розроблення стратегії. Автором обґрунтовано комплекс механізмів стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості в контексті реалізації завдань повоєнного відновлення. Це посилює прикладну спрямованість отриманих результатів та дозволяє розглядати запропоновані рекомендації не як сукупність окремих заходів, а як складові

комплексного підходу до удосконалення методів та інструментів стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств.

Висновки дисертації є логічним результатом проведеного дослідження, відповідають поставленим завданням, узгоджуються зі змістом роботи та підтверджуються отриманими результатами, що свідчить про їх високий рівень достовірності й практичної цінності.

Окремо слід відзначити, що достовірність результатів дослідження підкріплюється їх практичною апробацією. Запропоновані автором методичні підходи та рекомендації можуть використовуватися промисловими підприємствами в процесі розроблення стратегій стійкого розвитку відповідно до умов воєнного часу та завдань повоєнного відновлення.

Наукові результати дисертації пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях упродовж 2023–2025 рр., а основні положення дослідження відображено у публікаціях здобувача, тематично пов'язаних з розвитком теорії стратегічного менеджменту, інформаційно-аналітичного забезпечення процесів управління стійким розвитком підприємств, формуванням стратегії стійкого розвитку.

Таким чином, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи К.С. Олефіренка можна оцінити як достатньо високий. Їх достовірність забезпечується логічною послідовністю дослідження, поєднанням теоретичних, аналітичних і кількісних методів, використанням фактичних даних, апробацією авторського методичного інструментарію та практичним використанням одержаних результатів. Сукупність зазначеного дає підстави вважати сформульовані автором наукові положення та висновки аргументованими, а запропоновані рекомендації – такими, що мають належне наукове підґрунтя та практичну спрямованість.

4. Новизна наукових положень та отриманих результатів. Наукова новизна дисертаційної роботи К.С. Олефіренка визначається сукупністю теоретичних, методичних та прикладних результатів, спрямованих на розвиток наукового забезпечення імплементації принципів стійкого розвитку через формулювання стратегії стійкого розвитку промислових підприємств в умовах повоєнного відновлення. Представлені автором положення мають системний характер, логічно пов'язані між собою та охоплюють теоретичне осмислення підходів до стратегічного управління стійким розвитком, удосконалення методики стратегічного аналізу стійкого розвитку промислових підприємств та розроблення методичного інструментарію формування стратегії стійкого розвитку підприємств промисловості у період повоєнного відновлення. Заявлені автором положення наукової новизни систематизовано у вступі дисертації (с. 22-24).

Передусім позитивної оцінки заслуговує сформульована автором концепція стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств (с. 119-130), яка обґрунтовано визначена як новий науковий результат дослідження. Запропонована концепція має комплексний характер і, на відміну від існуючих наукових підходів, орієнтована на забезпечення стратегічної

адаптації підприємств до наслідків воєнних дій та реалізацію завдань післявоєнного відновлення. Структурно-логічну схему концепції стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств з акцентом на повоєнному відновленні наведено на рис. 3.1 (с. 121). До безперечних переваг концепції належить її структурованість, оскільки автором чітко визначено мету, вихідні положення, базові підходи, принципи, стратегічні пріоритети, завдання реалізації, а також систему інструментів і практичних заходів, що забезпечують інтеграцію економічної, соціальної, екологічної та управлінської складових стійкого розвитку у процес стратегічного управління промисловими підприємствами. Важливо, що запропонована концепція враховує сучасні виклики функціонування промисловості України, пов'язані з необхідністю відновлення виробничого потенціалу, підвищення адаптивності підприємств, зміцнення їх конкурентоспроможності та забезпечення довгострокової стійкості.

На особливу увагу заслуговує удосконалення методичних положень аналізу стійкого розвитку підприємства (с. 67-71). Наукова цінність цього результату полягає у запропонованому дворівневому підході до оцінювання стійкого розвитку, який передбачає дослідження, з одного боку, результативних характеристик розвитку підприємства, а з іншого – характеристик потенціалу, що забезпечує досягнення цих результатів. Такий підхід істотно розширює можливості інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного управління, дозволяє комплексно оцінювати вплив внутрішніх ресурсів, управлінських компетенцій, організаційних можливостей та ефективності їх використання на формування стійкого розвитку підприємства. Практична значущість зазначеного методичного підходу полягає у створенні інформаційної основи для прийняття стратегічних управлінських рішень, що особливо важливо в умовах високої невизначеності, воєнних ризиків та післявоєнної трансформації економіки.

Високої оцінки заслуговують удосконалені методичні рекомендації щодо формування стратегії стійкого розвитку промислових підприємств у період післявоєнного відновлення (с. 132-150). Їх відмінною особливістю є комплексний характер, який передбачає врахування місії підприємства, концептуальних засад розвитку, стратегічних пріоритетів, часових горизонтів реалізації, напрямів стратегічних змін, джерел фінансування, системи ключових показників результативності та механізмів контролю реалізації стратегії. Такий підхід дозволяє забезпечити не лише адаптацію підприємств до умов функціонування в кризовому середовищі, а й формування передумов для їх довгострокового розвитку, модернізації та інтеграції у європейський економічний простір. Запропоновані рекомендації мають значну практичну цінність, оскільки можуть бути використані при розробленні корпоративних стратегій розвитку промислових підприємств, програм післявоєнної реконструкції та галузевих стратегічних документів.

Науково обґрунтованим і практично значущим результатом є удосконалення класифікації факторів (с. 110-116), що впливають на стійкий розвиток промислових підприємств, представленої у вигляді матриці (табл. 2.3, с. 110). Її застосування дає можливість системно досліджувати взаємозв'язки між зовнішніми та внутрішніми чинниками розвитку, визначати характер їх впливу на

економічну, екологічну, соціальну та управлінську складові діяльності підприємства, а також підвищує обґрунтованість вибору стратегічних управлінських рішень. Перевагою запропонованого підходу є його універсальність та можливість практичного застосування під час стратегічного аналізу, оцінювання ризиків і формування програм розвитку підприємств у нестабільному середовищі.

Безперечною науковою цінністю характеризуються результати, що дістали подальшого розвитку. Насамперед це стосується теоретичного обґрунтування спрямованості стратегічного управління на імплементацію принципів сталого розвитку у практику функціонування промислових підприємств. Автору вдалося інтегрувати положення сучасних теорій розвитку підприємства, зокрема теорії життєвого циклу організації, ресурсної теорії, концепції корпоративної соціальної відповідальності, теорій зеленої економіки та потрійного результату, із фундаментальними положеннями стратегічного менеджменту, системного, ситуаційного підходів та теорії управлінських рішень (с. 42-54). Такий міждисциплінарний підхід забезпечив формування цілісного бачення процесів стратегічного управління стійким розвитком та суттєво поглибив наукові засади дослідження.

Важливим науковим здобутком дисертації є подальший розвиток положень щодо формування комплексу механізмів стратегічного управління стійким розвитком підприємства (с. 152-160). Позитивної оцінки заслуговує запропонований автором підхід до їх систематизації відповідно до функціонального призначення, характеру управлінського впливу та змісту стратегічних змін. На відміну від існуючих підходів, автор обґрунтовує доцільність використання багаторівневої системи механізмів, яка забезпечує реалізацію різних сценаріїв розвитку підприємств – від стабілізації та адаптації до модернізації, трансформації й інноваційного розвитку. Такий підхід дозволяє комплексно враховувати економічні, соціальні, екологічні та управлінські аспекти розвитку підприємств, що істотно підвищує його практичну значущість.

Окремо слід відзначити подальший розвиток категоріального апарату дослідження. Автором уточнено зміст базових понять теорії стратегічного управління та концепції сталого розвитку, зокрема запропоновано авторські трактування категорій «стійкий розвиток підприємства», «стратегічне управління стійким розвитком підприємства», «економічна стійкість», «екологічна стійкість», «соціальна стійкість», «організаційна стійкість» та «управлінська стійкість» (С. 33-41). Уточнення змісту цих категорій сприяло більш повному розкриттю причинно-наслідкових взаємозв'язків між окремими складовими стійкого розвитку та створило теоретичне підґрунтя для формування сучасної системи стратегічного управління підприємствами промисловості.

Загалом наведені положення свідчать про вагомий внесок автора у розвиток теорії стратегічного менеджменту, менеджменту сталого розвитку та управління промисловими підприємствами. Представлені результати характеризуються високим ступенем наукової новизни, достатнім рівнем обґрунтованості та практичної значущості, а їх сукупність дозволяє констатувати вирішення важливої наукової проблеми, що має істотне значення для розвитку науки

управління та практики стратегічного управління промисловими підприємствами в умовах війни та післявоєнного відновлення економіки України.

Таким чином, наукова новизна дисертації К.С. Олефіренка відображає комплексний характер проведеного дослідження, а одержані результати формують логічно завершений ланцюг: теоретичне осмислення положень стратегічного управління стійким розвитком → узагальнення методики аналізу стійким → стратегічний аналіз стійкого розвитку промисловості та промислових підприємств в умовах війни → моніторинг ключових чинників стійкого розвитку підприємств → обґрунтування концепції стратегічного управління стійким розвитком підприємства → розроблення організаційно-методичного інструментарію формування стратегії стійкого розвитку підприємств → формування комплексу механізмів стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості в контексті реалізації завдань повоєнного відновлення.

5. Теоретична цінність і практична значимість наукових результатів.

Теоретична цінність дисертаційної роботи К.С. Олефіренка полягає у розвитку наукових положень щодо спрямування процесів стратегічного управління на вирішення завдань імплементації принципів сталого розвитку підприємств промисловості в умовах війни та післявоєнного відновлення задля збереження та зміцнення економіки України. Запропоновані автором положення розширюють наукові уявлення про стратегічний менеджмент як базисної концепції розвитку теорії та практики управління розвитком підприємств в умовах динамічного середовища, закономірності стійкого розвитку підприємств в умовах війни та в контексті завдань післявоєнного відновлення, взаємозв'язок методів розроблення та реалізації стратегії стійкого розвитку із результативністю діяльності підприємств та стратегічними можливостями розвитку у післявоєнний період.

Важливе теоретичне значення мають сформований концептуальний базис стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств в умовах війни, систематизація методів стратегічного аналізу стійкого розвитку промислових підприємств, а також розвиток методичних положень щодо формування стратегії стійкого розвитку промислових підприємств в контексті завдань післявоєнного відновлення. Їх сукупність формує наукове підґрунтя для подальших досліджень процесів модернізації промислових підприємств, активної імплементації принципів сталого розвитку в практику українських підприємств, управлінських підходів щодо забезпечення стійкості розвитку промислових підприємств.

Практична значимість одержаних результатів визначається їх прикладною спрямованістю та можливістю використання у діяльності промислових підприємств та інших економічних суб'єктів. Запропоновані в дисертації методичні положення аналізу стійкого розвитку підприємства можуть застосовуватися для діагностики рівня стійкості розвитку різних видів підприємств відповідно до стану зовнішнього середовища, виявлення закономірностей розвитку підприємств в умовах війни та оцінювання результативності стратегії стійкого розвитку. Методичні рекомендації щодо

етапів розроблення стратегії та змісту їх основних заходів з реалізації створюють підґрунтя для вибору варіантів стратегій стійкого розвитку операторів відповідно до досягнутого ними рівня імплементації принципів сталого розвитку.

Практичну цінність мають також запропонований автором комплекс механізмів стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств. Їх використання дає можливість здійснювати обґрунтований вплив на функціональній сфері діяльності підприємства та забезпечувати необхідний тип стратегічних змін у діяльності підприємства.

Практична значимість результатів дисертаційного дослідження підтверджується їх упровадженням у діяльність ПрАТ «Кредмаш», ТОВ «Профістарс» де використано окремі положення й рекомендації автора щодо проведення стратегічного аналізу стійкого розвитку у розрізі економічної, екологічної та соціальної складових. Результати дослідження також використовуються в освітньому процесі Київського національного університету технологій та дизайну, що підтверджує можливість їх застосування не лише у господарській, а й у освітній діяльності.

У цілому результати дисертаційної роботи К.С. Олефіренка мають належну теоретичну цінність і практичну значимість, характеризуються можливістю використання у науковій, управлінській, господарській та освітній діяльності й створюють науково-методичне підґрунтя для подальшого розвитку стратегічного управління діяльністю підприємств на засадах концепції сталого розвитку.

6. Повнота викладення наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях. Основні наукові положення, результати, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі К.С. Олефіренка, достатньою мірою представлені в наукових публікаціях здобувача. Тематика опублікованих праць відповідає змісту дисертації та охоплює ключові напрями проведеного дослідження щодо: особливостей стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств в умовах післявоєнного відновлення України, розвитку теорії стратегічного управління стійким розвитком, галузевого аналізу стійкого розвитку на прикладі промисловості України, формування стратегії стійкого розвитку підприємств у період війни та через призму завдань повоєнного відновлення.

За темою дисертації опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 5,05 друк. арк., серед них 6 наукових праць опубліковано у наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз; ще 7 наукових праць опубліковано в інших виданнях, з яких автору належить 3,93 друк. арк.

Аналіз змісту публікацій дає підстави стверджувати, що в них послідовно відображено теоретичні та методичні результати дослідження, результати аналізу стійкого розвитку промислових підприємств в умовах війни, положення щодо використання сучасних методів стратегічного менеджменту, розвитку механізмів та інструментів управління стійким розвитком підприємств. Таким чином,

публікації відображають основну логіку дисертаційного дослідження та його найбільш вагомні наукові результати.

Належний рівень апробації результатів підтверджується їх представленням і обговоренням на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях упродовж 2023–2025 рр., серед яких конференції «Останні досягнення глобальної науки», «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку», «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки», «Інноваційна екосистема для відбудови України: інтеграція науки, освіти та бізнесу», «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти» та інші.

Отже, кількість, зміст і тематична спрямованість наукових публікацій К.С. Олефіренка забезпечують належну повноту оприлюднення основних положень і результатів дисертаційного дослідження. Опубліковані праці відповідають проблематиці дисертації, відображають основні отримані автором результати та підтверджують їх належну апробацію в науковому середовищі.

7. Дотримання академічної доброчесності. Аналіз дисертації та наукових публікацій К.С. Олефіренка засвідчив відсутність порушень академічної доброчесності. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших порушень вимог академічної доброчесності. Використані в дисертації положення, результати та ідеї інших авторів мають відповідні посилання на джерела. Дисертація є самостійною, оригінальною науковою працею, виконаною з дотриманням установлених принципів академічної доброчесності.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи теоретичний, методичний і прикладний рівень дисертаційної роботи К.С. Олефіренка, наукову новизну та практичну спрямованість отриманих результатів, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та положення дискусійного характеру, які не знижують загальної позитивної оцінки дослідження, але окреслюють напрями подальшого розвитку запропонованих автором положень.

1. Автором уперше розроблено концепцію стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств у контексті післявоєнного відновлення (п. 3.1, с. 120-122), що дасть можливість спрямувати всі функціональні сфери діяльності підприємства на реалізацію цілей сталого розвитку, осмислити стан та характеристики існуючої системи менеджменту підприємства з позиції необхідних змін. Водночас концептуальна модель виграла б від більш ґрунтовного розкриття взаємозв'язків між її окремими елементами, насамперед між принципами, функціями, інструментами та очікуваними результатами реалізації. Це сприяло б підвищенню рівня формалізації запропонованої концепції та її подальшій практичній апробації.

2. Значною перевагою дисертації є розвиток категоріального апарату теорії стратегічного управління стійким розвитком підприємств шляхом пропонування

авторських трактувань низки понять, зокрема, «стійкий розвиток підприємства», «стратегічне управління стійким розвитком підприємства», «економічна стійкість», «екологічна стійкість», «соціальна стійкість», «організаційна стійкість» та «управлінська стійкість» (п. 1.1, с. 33-41). Разом із тим авторські трактування окремих понять доцільно було б ширше співвіднести із сучасними концепціями ESG-менеджменту, корпоративної стійкості (Corporate Sustainability), організаційної резильєнтності (Organizational Resilience) та концепції створення спільної цінності (Creating Shared Value), які сьогодні активно розвиваються у світовій економічній науці.

3. Запропонований методичний підхід до аналізу стійкого розвитку підприємств характеризується комплексністю та логічністю побудови. Особливо цінним є обґрунтування складових аналізу двох рівнів: першого рівня – економічної, соціальної, екологічної та управлінської складової, результативність яких залежить від складових другого рівня – фінансової, кадрової, технологічної та інноваційної складових (п. 1.3, с. 68-70). Водночас більш переконливою виглядала б його апробація із застосуванням економетричних моделей або статистичних методів перевірки взаємозалежності між складовими стійкого розвитку, що дозволило б кількісно підтвердити отримані автором висновки.

4. У роботі достатньо повно досліджено особливості стратегічного управління підприємствами в умовах війни (табл. 3.2, с. 140) та післявоєнного відновлення (табл. 3.3, с. 143). Ключовими характеристиками стратегії повоєнного відновлення, на думку автора, повинні стати: проривний розвиток, інноватизація, цифровізація, лідерство, залучення стратегічних партнерів, інвестиції в основні засоби, інвестиції в інновації, інші. Проте недостатньо уваги приділено аналізу альтернативних сценаріїв розвитку зовнішнього середовища. Використання інструментів сценарного прогнозування, форсайт-досліджень або методів стратегічного моделювання дозволило б суттєво посилити прогнозну складову дисертаційного дослідження.

5. У дисертації систематизовано чинники стійкого розвитку промислових підприємств в умовах війни та з урахуванням завдань повоєнного відновлення, що дозволило визначити причинно-наслідкові залежності щодо можливостей забезпечення стійкого розвитку промислових підприємств під час війни (п. 2.3, с. 104-116). Запропонована матриця впливу факторів на складові стійкого розвитку підприємства (табл. 2.3., с. 110) є достатньо обґрунтованою. Разом із тим, вона могла б бути доповнена оцінюванням ступеня взаємного впливу окремих факторів, їх пріоритетності та сили впливу на стратегічні результати діяльності підприємства, що зробило б авторську модель більш придатною для практичного використання.

6. Для розуміння впливу технологій Індустрії 4,0 на складові стійкого розвитку підприємства було розроблено комплексний перелік механізмів впливу базових технологій та smart-технологій у розрізі складових стійкого розвитку (додаток Д). У сучасних умовах цифрової трансформації економіки доцільним було б ширше висвітлити роль цифрових платформ, технологій штучного інтелекту, цифрових двійників виробництва, Industrial Internet of Things та

інструментів Industry 4.0 як складових механізму стратегічного управління стійким розвитком промислових підприємств.

Разом із тим, наведені зауваження мають переважно рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації та не знижують її наукової новизни, теоретичної цінності й практичного значення.

Загальний висновок

Дисертаційна робота К.С. Олефіренка на тему «Стратегічне управління стійким розвитком підприємств промисловості в умовах післявоєнного відновлення» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо розвитку теоретичних положень, удосконалення методичного забезпечення та розроблення практичних рекомендацій щодо стратегічного управління стійким розвитком підприємств промисловості України в умовах війни та в контексті забезпечення післявоєнного відновлення. Отримані результати характеризуються науковою новизною, належним ступенем обґрунтованості та достовірності, мають теоретичну цінність і практичну значимість, а основні наукові положення та рекомендації достатньою мірою апробовані й висвітлені у публікаціях здобувача. Висловлені у відгуку зауваження мають дискусійний і рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами та доповненнями); Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами та доповненнями); Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, Наказ МОН України від 31.05.2019 р. № 759), а її автор, Олефіренко Костянтин Сергійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри менеджменту
ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний
університет,
доктор економічних наук, професор

Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА

